

Upravljanje s populacijami prostoživečih živali z osnovami načrtovanja v gozdnem prostoru (izr. prof. dr. Boštjan Pokorny)

Šifra predmeta: UPPŽ

Letnik študija: 2.

Modul 1: Ohranjanje narave

Predavanja: 30

Seminarske vaje: 30

ECTS: 6

Namen predmeta:

- Spoznati in razumeti: (a) osnovne značilnosti populacij prostoživečih živali; (b) najpomembnejše znotrajvrstne in medvrstne odnose; (c) zakonitosti, ki vladajo med populacijami in okoljskimi dejavniki.
- Seznaniti študente z nekaterimi ključnimi, redkimi, ogroženimi ali lovsko-gospodarsko pomembnejšimi vrstami sesalcev in ptic, s poudarkom na tistih značilnostih vrst, ki so najpomembnejše za optimalno upravljanje z njihovimi populacijami.
- Predstaviti študentom možnosti uporabe prostoživečih živali kot kazalnikov (bioindikatorjev) kakovosti biotopov, kar jim bo omogočilo prenos pridobljenega znanja in iskanje logičnih povezav z nekaterimi drugimi segmenti varstva okolja.
- Spoznati: (a) najpogostejše primere nastanka konfliktnih situacij med ljudmi in prostoživečimi živalmi; (b) principe, metode in sredstva za zmanjšanje možnosti nastanka konfliktnih situacij.
- Spoznati osnovne principe upravljanja s populacijami divjadi.

Vsebina predmeta:

- Populacije prostoživečih živali in njihove značilnosti: velikost in gostota, prostorska razporeditev osebkov, spolna in starostna struktura, rodnost in smrtnost, priseljevanje in odseljevanje, dinamika (rast) populacije.
- Metode za ugotavljanje (oceno) velikosti populacij (s poudarkom na vzorčnih in posrednih metodah ter kontrolni metodi z natančnim pregledom kazalcev v populaciji in njenem življenjskem okolju).
- Upor okolja in pravilo nadomestne smrtnosti.
- Medvrstni odnosi, s poudarkom na zajedavstvu, plenilstvu in tekmovanju. Vpliv naseljevanja tujerodnih vrst na delovanje avtohtonih populacij. Nosilna zmogljivost okolja. Ekološka niša.
- Znotrajvrstni odnosi: spolni odnos, kanibalizem, socialno vedenje, teritorialnost, tekmovanje.
- Spoznavanje nekaterih zanimivejših oz. lovsko-upravljavsko pomembnejših vrst sesalcev (parkljarji, zveri, zajci) in ptic (ujede, gozdne in poljske kure, vodne in obvodne ptice).
- Prostoživeče živali kot kazalniki kakovosti življenjskega okolja. Bioindikatorji in principi bioindikacije. Srnjad kot bioindikator onesnaženosti okolja.
- Odnosi med človekom in prostoživečimi živalmi v kulturni krajini. Pregled možnih konfliktnih situacij in ukrepov zoper njih: promet, škode na kulturah in domačih živalih. Strategija za zmanjšanje tveganja trkov vozil z velikimi rastlinojedi v Sloveniji in implementacija ukrepov. Divji prašič in škode v agrarni krajini.
- Koncepti in metode upravljanja s populacijami: načrtovanje odstrela; biotehniški in biomeliorativni ukrepi v okolju; naseljevanje, doseljevanje in ponovno naseljevanje; oblikovanje, varovanje in upravljanje s habitati.
- Osnove lovsko-gospodarskega načrtovanja. Značilnosti upravljanja s populacijami divjadi v Sloveniji. Strokovne podlage in dileme, namenjene še boljšemu upravljanju z vrstami.

Metode poučevanja:

Predavanja, vaje za pripravo seminarske naloge in njeno predstavitev.

Obveznosti študenta:

Ustni izpit, po predhodni izdelavi in uspešnem zagovoru seminarske naloge.

Literatura

- Študijsko gradivo (izročki predavanj in ostalo gradivo, dostopno tudi na ŠIS).
- Kolar, B., 1999. Ekologija živali in varstvo okolja divjadi.- Zlatorogova knjižnica, LZS, Ljubljana.
- Tome, D., 2006. Ekologija – organizmi v prostoru in času.- Tehniška založba Slovenije, Ljubljana.

